

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

Gümüşhane University Journal of Science and Technology Institute

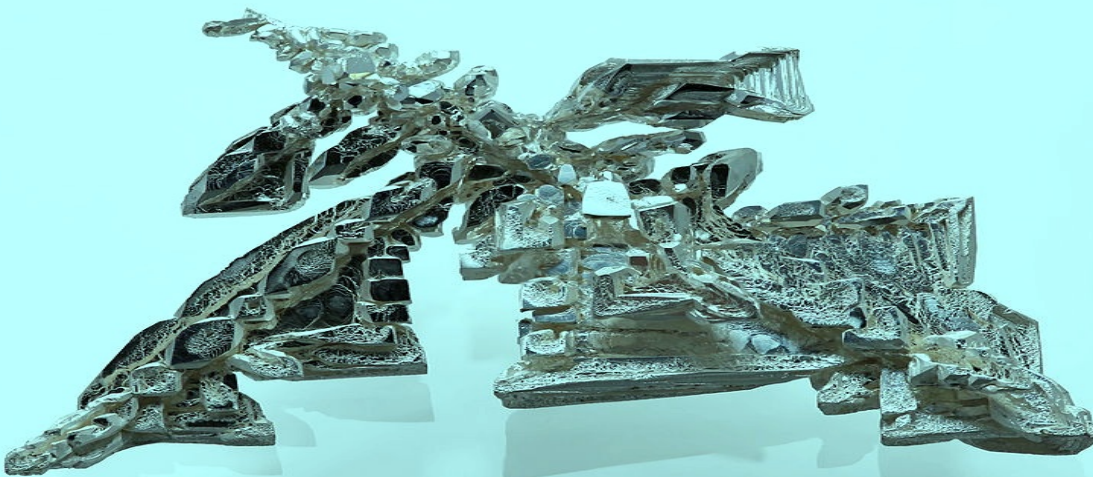

ISSN XXXX-YYYY

CİLT/VOLUME: 1

SAYI/NUMBER: 1

YIL/YEAR: 2011

GÜMÜŞHANE
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ YAYINI

PUBLISHED BY
GÜMÜŞHANE
UNIVERSITY
SCIENCE AND
TECHNOLOGY
INSTITUTE

Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi

Published by Gümüşhane University Science and Technology Institute

Cilt/Volume: 1 Sayı/Number: 1 Yıl/Year: 2011

Altı ayda bir yayınlanır/ Published twice a year

ISSN XXXX-YYYY

Sahibi/Owner

Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Adına

On the behalf of Gümüşhane University Science and Technology Institute

Doç. Dr. Temel BAYRAK

<p>Baş Editör/Editor-in Chief Yrd. Doç. Dr. Cemalettin BALTACI Gümüşhane Üniversitesi/Gümüşhane University</p> <p>Yönetim Yeri/ Place of Management Adres/Address</p> <p>Gümüşhane University Science and Technology Institute Bağlarbaşı Mahallesi 29100 Gümüşhane/TURKEY</p> <p>Tel: (+90) 456 233 75 36 Faks: (+90) 456 233 74 27</p> <p>URL:http://fbe.gumushane.edu.tr/gufbedergi.htm</p> <p>E-mail:gufbed@gumushane.edu.tr</p> <p>Yayın Türü/ Publication Type</p> <p>Yaygın süreli ve hakemli/ Common term and refereed</p> <p>Basım Yeri / Printig Hause</p> <p>Gümüşhane University Science and Technology Institute Bağlarbaşı Mahallesi 29100 Gümüşhane/TURKEY</p> <p>Yayın Tarihi/ Publication Date 20.01.2011</p>	<p>Editörler/Editorial Board</p> <p>Doç. Dr. Temel BAYRAK Doç. Dr. İbrahim KALAYCI Öğr. Gör. İbrahim ASRİ</p> <p>Danışma Kurulu/Advisory Board</p> <p>Doç. Dr. Atakan AKSOY, İnşaat Mühendisliği Doç. Dr. Orhan KARSLI, Jeoloji Mühendisliği Doç. Dr. Temel BAYRAK, Harita Mühendisliği Yrd. Doç. Dr. Haydar KÜÇÜK, Makine Mühendisliği Yrd. Doç. Dr. Musa KARAALP, Gıda Mühendisliği Yrd. Doç. Dr. Nafiz MADEN, Jeofizik Mühendisliği Yrd. Doç. Dr. Serkan ÖZTÜRK, Yazılım Mühendisliği</p> <p>Hakemli bir dergi olan Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü dergisi yılda iki kez online olarak yayınlanmaktadır. Akademik usullere uygun atıf yapmak suretiyle Dergide yapılan çalışmalardan yararlanılabilir. Bu dergide yayınlanan çalışmaların bütün sorumluluğu yazarlara aittir.</p>
---	--

İçindekiler/Content

EROĞLU H, AYDIN M; <i>Harmoniklerin Yoğun Olduğu Bir Elektrik Dağıtım Şebekesinin Modellenmesi</i>	1-17
ALTUNSOY F, KILIÇ A.Y; <i>Orta Karadeniz Bölgesi Tabanidae (Diptera: Insecta) Faunası'na Katkılar</i>	18-26
ALTUNSOY F, KILIÇ A.Y; <i>Doğu Karadeniz Bölgesi Tabanidae (Diptera: Insecta) Faunası</i>	27-39
SARAÇOĞLU O, KALKIŞIM Ö, ÇEKİÇ Ç, ÖZGEN M; <i>Modifiye Atmosfer Sisteminde 'Yomra' Elmasının Muhafaza Performansının 'Granny Smith' Elması İle Karşılaştırılması</i>	40-46
YILDIZ O, ALİYAZICIOĞLU R, ŞAHİN H, AYDIN Ö, KOLAYLI S; <i>Ak dut (Morus alba) Pekmezi, Pestili ve Kömesinin Üretim Metotları</i>	47-56
SÜMBÜL H; <i>Termoelektrikli Taşınabilir Bir Soğutucu Tasarımı</i>	57-67
SÜMBÜL H; <i>Verem ve Benzer Hastalıkların Teşhisi İçin Minimumlaştırma Metodu ile Bir Bulanık Mantık Sistem Tasarımı</i>	68-76
KOÇAN N, ATEŞ O; <i>Yapılaşmanın Kıyı Silüetine Etkisi: Bartın-İnkumu Örneğinde Değerlendirme</i>	77-89
KOÇAN N; <i>Mudurnu (Bolu) ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kapsamında İrdelenmesi</i>	90-101
BAHAR B; <i>Farklı çevrelerde yetiştirilen ekmeklik ve makarnalık buğday genotiplerinde stoma sayısı değişimleri</i>	102-111

Mudurnu (Bolu) ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kapsamında İrdelenmesi

Nurhan KOÇAN^{1*}

¹Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Bornova-İzmir

Geliş tarihi/Received 10.12.2010

Düzeltilerek geliş tarihi/Received in revised form 01.01.2011

Kabul tarihi/Accepted 10.12.2011

Özet

Günümüzde bölgelerarası kalkınmışlık düzeylerini dengelemek, turizmden elde edilen gelirleri arttırmak ve ülkenin hemen her yerinde bulunan doğal, kültürel ve tarihi çekicilikleri bir alternatif olarak kullanabilmek amacı ile alternatif turizm faaliyetlerine yönelim başlamıştır. Mudurnu ve yakın çevresi Osmanlı kasabası karakteristiğini yitirmemiş kentsel dokusu ve kültür varlıklarının yanında doğal kaynakları ile ekoturizm yaklaşımı kapsamında farklı turizm aktiviteleri için potansiyel taşımaktadır. Bu çalışmada Mudurnu'nun doğal ve kültürel değerleri analiz edilerek ekoturizm potansiyeli belirlenmeye çalışılmış, ekolojik dengeye zarar vermeyen turizm çeşitlerinin uygulanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ekoturizm, sürdürülebilir turizm, Bolu-Mudurnu.

*Corresponding author/ Yazışmalardan sorumlu yazar; nurhankocan@mynet.com, Tel: +90 (232) 311 10 10

Investigation of Mudurnu (Bolu) and Close to the Surrounding Landscape Properties Content on Ecotourism

Abstract

Today, the level of interregional balance of development, increase income from tourism and in almost every part of the country's natural, cultural and historical appeal as an alternative use for the purpose of the activities of alternative tourism began orientation. Lost the characteristics of Ottoman urban identity of the town and its environs Mudurnu cultural assets and natural resources in addition to the potential for tourism activities is of a different scope and approach to ecotourism. In this study, natural and cultural values of Mudurnu was determine by analyzing the potential ecotourism does not damage the ecological balance for the implementation of tourism types of suggestions were made.

Key Words: *Ecotourism, sustainability tourism, Bolu-Mudurnu.*

1. Giriş

Günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için önem taşıyan turizmin boyutları giderek artmaktadır. Turizm sektöründe yapılan her türlü harcama, turizmden sağlanan döviz ekonomide bir hareketlilik oluşturmakta ve ülke ekonomilerini olumlu yönde etkilemektedir. Turizmin dünyada artan önemi, yalnızca ekonomik gelişmeye olan etkisi ile sınırlı kalmamakta, gerek kültürlerarası ilişkilerdeki rolü gerekse doğal, tarihsel ve kültürel değerlere olan gereksinimi nedeniyle çok boyutlu olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır [8].

Dünyadaki, ekonomik, siyasal ve teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkan hızlı ve çarpık kentleşme ve artan ekolojik problemler özellikle kentsel alanlarda yaşayanlar insanlar için büyük baskılara neden olmaktadır. Bu baskılar, turizm hareketlerine yansımakta ve turizm türlerinde ve tercih edilen yerlerde büyük bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim doğal ve kültürel değerleri zengin bölgelere olan ziyaretler şeklinde gerçekleşmektedir.

Doğal varlıkların korunması turizm açısından oldukça önemlidir. Çünkü turizm doğal, tarihi ve kültürel alanlar içinde gelişip uygulanmaktadır. Turistler sağlıklı yaşamın temeli olan doğal ortamda dinlenmek, bilim ve eğlence faaliyetlerini aynı tatil süresinde birleştirmek istemektedirler.

Ülke ve bölge ekonomisine katkı sağlaması amaçlanan turizm endüstrisinin, ekolojik-çevresel duyarlılık ve buna bağlı olarak geliştirilmiş ilkeler doğrultusunda işletilir hale gelmesi gerekmektedir. Uluslararası turizm pazarındaki eğilimler doğrultusunda, topluma, kültüre, doğaya duyarlı, ulusal ve yerel değerleri güçlendiren turizm yaklaşımı ekonomik açıdan verimli bir turizm endüstrisinin oluşturulabilmesi için uygun bir ortam hazırlayacaktır [8].

Mudurnu ilçesi; tarihi konakları, Osmanlı kasabası karakteristiğini yitirmemiş kentsel dokusu ve kültür turizmine yönelik varlıklarının yanında, termal kaynakları, ormanlık arazileri, akarsuları, gölleri ve çiftlikleri gibi doğal kaynakları ile alternatif turizm çeşitlerinin gerçekleştirilebileceği bir yerleşim merkezidir. Mudurnu ve yakın çevresindeki doğal ve kültürel değerler ekoturistler için önemli potansiyel sergilemektedir.

Mudurnu, köklü bir geçmişe sahip olması, geleneksel dokusunu, doğal, kültürel ve tarihsel niteliklerini koruyan bir kent olmasından dolayı çalışma alanı olarak seçilmiştir. Bu çalışma ile turizmde çeşitliliğin sağlanmasına, yörenin turizme kazandırılmasına, ekonomik kalkınmanın sağlanmasına, çevresel ve kültürel tahribatın engellenmesine yönelik önerilerde bulunulacaktır.

1.1 Ekoturizm Kavramı

Ekoturizm genel olarak çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal kaynaklara karşı duyarlı, sürdürülebilir kalkınma aracı olabilecek bir turizm türü olarak tanımlanmaktadır. Ekoturizmin temelinde, ekolojik sorunlar ortaya çıkarmayan, sürdürülebilir, ekonomik yönden verimli ve sosyal sorumluluk ilkelerine duyarlı uygulamaların oluşturduğu bir yaklaşım vardır [8].

Ekoturizm, hem kaynağı olan ekolojik yapının, hem de özellikle ülkemiz için çok önemli olan turizm sektörünün, gelecek nesillere aktarımı açısından doğru bir turizm seçeneği olarak görülmektedir. Ancak çevreye olan etkisi düşünüldüğünde ekonomi ve ekoloji dengesinin kurulması gerektiği ortaya çıkmaktadır [9].

Tarihsel olarak ekoturizm teriminin 1983 yılında Ceballos-Lascrain tarafından ilk defa ortaya çıkarıldığına inanılmaktadır. Uluslararası Doğa Koruma Birliği'ne göre "ekoturizm; eğlenmeyi, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaret" olarak açıklanmaktadır. Ekoturizm Derneği'nin yaptığı bir başka tanım ise; "doğal çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, sorumlu bir doğal alan seyahatidir" şeklinde tanımlanmıştır [4].

Dünya Turizm Örgütü ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu 2002 yılını “Uluslararası Ekoturizm Yılı” ilan etmiş ve bu konuyla ilgili olarak Dünya Turizm Örgütü’nü görevlendirmiştir. Kanada'nın Quebec kentinde, 2002 yılının Mayıs ayında, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan Dünya Ekoturizm Zirvesi’nde, tüm ülkelerin benimsediği ortak bir tanım belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetilen bir yaklaşım ya da tavır" olarak benimsenmiştir [7].

Ekoturizm amacına uygun gerçekleştirildiği takdirde, hassas ekosistemlerin korunması, bu bölgelerin içerisinde ve çevresinde yaşayan nüfusun sosyoekonomik gelişmesi için kaynak yaratabilmektedir. Turizm kültürel varlıklarının restorasyonu ve iyileştirilmesi yönünde itici bir güç oluşturmaktadır. Bu yönüyle tarihi öneme sahip alanların korunmasına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Turizm doğal çevrenin korunmasına da öncülük etmektedir [8].

1.2 Sürdürülebilir Turizm ve Ekoturizm İlişkisi

Dünya turizminde değişen eğilimler sonucu, doğal ve kültürel alanlara yönelmeye başlayan turizm talebi, bu alanlara doğru olan turizm hareketlerinin kontrollü bir biçimde geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Özellikle 1970’li yıllardan bu yana gelişen çevre bilinci, turizm alanında da etkili olmuş, sürdürülebilir turizm ve buna bağlı olarak ta ekoturizm kavramlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Ekoturizm, genel olarak çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetilen, doğal kaynaklara karşı duyarlı sürdürülebilir bir kalkınma aracı olabilecek turizm türüdür. Sürdürülebilir turizm ise “turizme kaynak olabilecek doğal ve kültürel varlıkların tüketilmeden, kirletilmeden ve tahrip edilmeden gelecek kuşaklara aktarılacak biçimde kullanılması” olarak ifade edilmektedir. Dünya Turizm Örgütü (WTO) sürdürülebilir turizmi; “turistlerin ve bölge insanının gereksinimlerini karşılarken, temel ekolojik aşamaların, kültürel bütünlüğün, biyoçeşitliliğin ve ekolojik yaşamı destekleyici sistemlerinin sürekliliklerinin sağlanması” biçiminde tanımlamaktadır [13].

Bu tanımlara göre ekoturizm ekonomik ve sosyal açıdan biyolojik çeşitliliği korumada önemli bir araç olmalı, aynı zamanda bölge ve çevresinde yaşayan insanların gelirlerini iyileştirmeyi amaç edinmelidir.

Küreselleşme ve teknolojik gelişme ile birlikte oluşan yarışmacı ekonomik ortamda yerel kalkınmayı sağlamak ve sürdürülebilir kılmak; ülkeler, bölgeler ve kentlerin yaşanabilirliğinde önemli bir yer oluşturmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yerel kalkınmayı sağlamak ve sürdürmek daha da önem kazanmakta ve özellikle turizm bunu sağlamada anahtar bir rol üstlenmektedir. Ulaşım ve iletişim konularında sağlanan gelişmeler sonucunda küresel erişilebilirliğin artması, potansiyellerin değerlendirilmesi noktasında önemini ortaya koymuş; bunun sonucunda da iletişim olanaklarını iyi kullanarak elindeki potansiyeli değerlendirebilmiş bölgeler gerek yerel gerekse de küresel anlamda kazanımlar elde etmeye başlamışlardır [1].

Ekoturizm, turizmle ilgili olarak oteller, restoranlar, hediyelik eşya satan dükkanlar, seyahat hizmetleri gibi yöredeki ekonomik faaliyetlerin gelişmesine katkıda bulunur.

Yerel ekonomide çeşitlilik yaratarak, özellikle tarıma dayalı aktivitelerle yeterli istihdam sağlayamayan yerel halka doğrudan veya dolaylı yeni iş olanakları yaratır. Turistlerden elde edilecek gelirler bölgedeki doğal ve kültürel kaynakların koruma ve bakımlarına maddi olanak sağlar. Yöreye özgü el sanatları ve yiyecekler gibi yerel ürünlere olan talebi arttırarak ekonomik katkı ile birlikte yerel kültürün korunması için araç olarak önemli bir görev üstlenir [11].

2. Materyal Yöntem

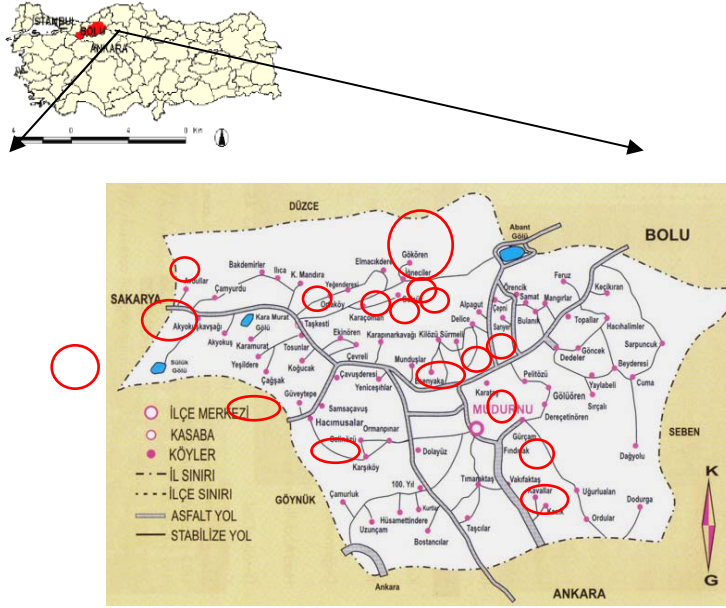
Çalışmada öncelikle ekoturizm, alternatif turizm ve sürdürülebilir turizm kavramlarına yönelik araştırmalar ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra çalışma için örnek alan olarak seçilen Mudurnu ilçesi ve yakın çevresinin doğal ve kültürel peyzaj özellikleri irdelenmiştir. Mudurnu ve yakın çevresinin ekoturizm açısından taşıdığı güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehditlerini belirlemeye yönelik (SWOT) analizi yapılmıştır. Literatür taraması ve alan araştırmasının sentezlenmesiyle Mudurnu ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli ortaya konulmuş ve ekoturizm yaklaşımı çerçevesinde alternatif turizm türleri ile koruma geliştirme önerileri geliştirilmiştir.

3. Araştırma Alanının Peyzaj Analizi

3.1 Doğal Peyzaj Analizi

Mudurnu İlçesi Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Bolu İli'ne bağlıdır. İlçe Merkezi Bolu'dan 50 km güneybatıda, Hisar ve Kulaklı tepelerinin arasında kalan vadi içerisinde kurulmuştur. Kent, merkezinin kuzeydoğusunda yer alan Abant Dağları ve güney batısında yer alan Kocaman Dağı derin bir vadi oluşturur [10].

Mudurnu 40°19'-40°39' kuzey enlemleri ile 30°50'-31°30' doğu boylamları arasında yer alır. Kuzeyinde Düzce İli, kuzeybatısında Hendek İlçesi, kuzeydoğusunda Bolu İli Merkez İlçesi, doğusunda Seben İlçesi, güneyinde Nallıhan İlçesi, batısında ise Göynük ve Akyazı İlçeleri bulunmaktadır (Şekil 1). İlçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği 840 metredir. Yüzölçümü 1.349 km²'dir [10].

Şekil 1. Mudurnu'nun Konumu [10]

Mudurnu oldukça engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İlçe merkezinin doğusunda bulunan Hisar Dağı (1384 m) ve Sehriman (1115 m) Tepeleri Mudurnu'ya girişte dikkati çeken iki önemli yükseltidir. Güney batısında bulunan Erenler Tepesi 1794 m en yüksek noktadır. Abant Dağları'nın güneybatısında ortalama 800 m yükseltisi olan Mudurnu Ovası yer alır [10].

Mudurnu, Bolu İl Merkezi'ne 52 km, İstanbul'a 260 km, Ankara'ya 200 km mesafede yer almaktadır. Abant Gölü ilçe merkezine 17 km, Karamurat Gölü 30 km ve Sülüklü Göl 50 km uzaklıkta bulunmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Mudurnu'nun Ulaşım Durumu [10]

Mudurnu İlçe Merkezi'nin 12 km kuzeyinde Samat, Pelitözü, Örencik ve Cepni yaylaları sıralanmaktadır. Yaylalar yazın köylülerin hayvanlarını otlatmak için çıktığı, temiz havası, soğuk suları ve yayla evleriyle yayla ve dağ turizmi yapılabilecek yerleridir [10].

İlçe merkezinden geçen Mudurnu Çayı ilçe yerleşiminin oluşumunda oldukça etkili olmuştur. Yerleşimin merkezi Yıldırım Bayezid Cami çevresi olmakla birlikte, günümüzde ilçeyi Bolu İl Merkezi'ne bağlayan karayolu kentin gelişimini şekillendirmekte ve büyüme bu yöne doğru olmaktadır [6].

İlçe sınırları içerisinde Babaş (Mudurnu'ya 5 km uzaklıkta ve su sıcaklığı 37,2 C⁰) ve Sarot (Mudurnu'ya 30 km uzaklıkta ve su sıcaklığı 66 C⁰) olmak üzere iki kaplıca mevcuttur. Her iki kaplıca da romatizma ve cilt hastalıklarına iyi gelmekte sağlık ve kaplıca turizmi için önem taşımaktadır [10].

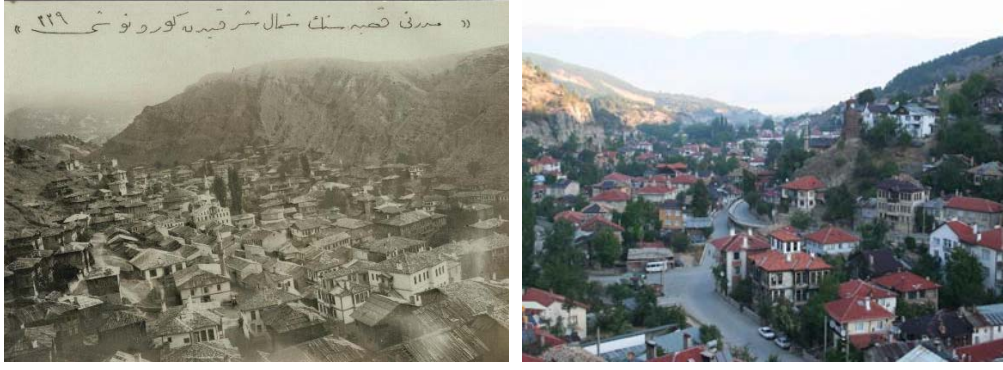
Mudurnu'da deniz iklimi ile İç Anadolu iklimi arasında bir geçiş iklimi hakimdir. Daha çok İç Anadolu iklimi karakterini taşır. Yazlar oldukça ılımlı geçer kışlar ise oldukça soğuktur. Maksimum yağışlar kış ve ilkbahardadır. Ortalama yaz günleri sayısı 88'dir. İlçe'de ortalama sıcaklık 9,3 C⁰, yıllık ortalama yağış 550 mm'dir. Nispi nem oranı % 68, açık hava gün sayısı 103,4 gün, yağışlı gün sayısı 108,2 gün, karla örtülü gün sayısı 47,2 gündür [3].

İlçe arazisinin %70'i dağlık ve ormanlık sahadır. Genellikle koru türünden olan ormanlarda karaçam, sarıçam, ardıç, gürgen, karaağaç, kestane, kayın, köknar, çınar, meşe, kızılbaş, ve ıhlamur ağaçları oldukça geniş yayılım yapar. Mudurnu İlçe Merkezi de doğal bitki örtüsü bakımından zengindir. Genellikle meyvelikler ve bahçeler dere kenarlarındadır. Yerleşmeyi çevreleyen tepelerin yüksek kısımları makilerle kaplı olup yer yer çalılıklar da bulunmaktadır [2].

3.2 Kültürel Peyzaj Analizi

Mudurnu tarih boyunca ticari ve stratejik konumu itibariyle belirli bir öneme sahip olmuştur (Şekil 3,4). Geçmiş dönemlerde "Anadolu Trakya" ve "Bitinya" adlarıyla anılan, Bursa-İzmit-Bolu bölgesinin ortasında, önemli ticari ve askeri yolların kavşağında yer alan Mudurnu'da (Bitinya) bilinen ilk yerleşimler, MÖ.5000 yıllarında Proto-Hititler, MÖ.2000 yıllarında Hititler tarafından yapılmıştır [5].

Mudurnu bölgesi MÖ.1200 yıllarında "Trag-Frig" kabilelerinin istilasına uğrayarak Frigya ülkesinin sınırları içine girmiştir. Bugün halen Mudurnu-Babaş Kaplıcası yakınındaki "Gavur Evleri" mevkii, Seben-Muşlar Köyü Vadisi, Seben-Çeltikderesi ve Göynük-Soğukçam Köyü civarlarında Frigler'e ait kaya mezarları ve kitabelere rastlanır. MÖ 7. yy.dan itibaren bölge, Lidya medeniyeti sınırları içerisinde yer alır [5].

Şekil 3,4. Mudurnu'nun 1913 yılı ve günümüzdeki bir görünümü [10]

Osmanlılar adına Mudurnu'ya ilk gelen kişi Ertuğrul Bey'in arkadaşlarından Samsa Çavuş'tur (1292). Mudurnu'nun Osmanlı topraklarına katılışı 1307 olarak bilinmektedir. Mudurnu "Tarihi İpek Yolu" üzerinde olduğu için geçmişte ticareti hep canlı kalmıştır [5].

Tarihsel araştırmalarda 17. yüzyılda Bolu çevresinde en büyük yerleşim merkezinin Mudurnu olduğu, nüfusunun 30.430 ve köy sayısının 123 olduğu kayıtlarda geçmektedir. 1923'te Cumhuriyet'le idari teşkilat yeniden düzenlenirken Mudurnu Bolu'nun ilk ilçelerinden biri olmuştur (Şekil 5,6) [5].

Şekil 5,6. Mudurnu geleneksel konut mimarisinden örnekler

Mudurnu şehir merkezi 1927 ilk nüfus sayımında 2.945 kişiden oluşmaktadır. 1997'de 5.291 olan nüfus 2000'de 5.955'tur. 2007'de şehir merkezi 4.856 kişi olarak belirlenmiştir. Osmanlılar döneminde kalabalık bir nüfusa sahip olan kent sürekli göç vererek nüfus kaybına uğramıştır [12].

Mudurnu'nun ekonomik canlılığı Osmanlı döneminden kalan bir zanaat olan iğne imalatıdır. O dönemlerde Anadolu'ya bu kentten her gün binlerce yük iğne nakledilmiştir. Ancak bugün halk bu uğraşı bırakmıştır. Cevizleri ünlü olup "Mudurnu cevizi" olarak anılmaktadır. Yüksek dağlarında çam ağaçları çok olduğundan, köylerinde iki kulplu çam bardakları ünlüdür [2].

Şekil 7,8. Mudurnu saat kulesi ve çarşıdan bir görünüm

Mudurnu'da arazinin engebeli olması tarıma bağlı faaliyetleri sınırlandırmıştır. İlçede son yıllarda hayvancılık önemli geçim kaynaklarından birisi olmuştur. Mudurnu'da kökleri çok eskilere dayanan kümes hayvancılığı oldukça önem taşımaktadır. Mudurnu'nun merkezinde, eski özelliklerini büyük ölçüde koruyan çarşı, dükkanları, bakırcıları ve demircileriyle faal bir görünüm sergilemektedir (Şekil 7,8) [2].

Tarım piyasasında son zamanlarda görülen daralma, tavukçuluk işletmelerinin finansal yapılarının bozulmasına neden olmuş ve Mudurnu ilçesini ekonomik olarak olumsuz etkilemiştir. Mudurnu'dan Bolu kent merkezine ve büyük şehirlere göç hızlanmıştır. Mudurnu ve yakın çevresindeki tarihsel, doğal ve kültürel kaynaklar turizm açısından önemli bir çekim gücü oluşturmaktadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesiyle yaşanan ekonomik gelişmelerin önüne geçilebilecektir.

3.3 Mudurnu ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli

Bir bölgede ekoturizmin geliştirilmesi için, bölgenin güçlü ve zayıf yönlerinin, geleceğe yönelik fırsatların ve tehditlerin bilinmesi çok önemlidir. Mudurnu, tarihi ve kültürel zenginlikleri yanında, eşsiz doğal güzellikleri ile de kış ve yaz turizminde önemli bir turistik merkezdir. Mudurnu'nun ekoturizm potansiyelini belirlemeye yönelik olarak yapılan SWOT (durum) analizi şöyledir:

Güçlü Yönler

- Coğrafi konumu itibarıyla Bolu (52 km), Ankara (244 km) ve İstanbul (296 km) gibi büyük kentlere yakınlığı

- Orman yapısı ve zengin bitki örtüsünün yaban yaşamını olumlu etkilemesi
- Sülüklügöl Koruma Alanı, Abant Tabiat Parkı ve Karamurat Gölü gibi alanlara yakın olması ve bu alanlarda av turizmi ve sportif olta balıkçılığının yapılabilmesi
- Abant Dağları'nda; Samat, Pelitözü, Örencik, Çepni, Pireni, Balıklı, Tereli, Dedeler, Alpagut, Dodurga ve Dağyolu yaylalarında doğa yürüyüşleri, inceleme gezileri, dağ sporları ve dağ turizmi yapma olanağının bulunması
- Mudurnu yaylalarında kamp ve piknik yapmanın mümkün olması
- Termal turizm ve sağlık turizmi için Babaş Kaplıcası, Sarot Kaplıcası ve çamur banyolarının bulunması
- Mudurnu çevresinin foto safari ve doğa fotoğrafçılığı açısından güzel manzaralara sahip olması
- Osmanlı kasabası karakteristiğini yitirmemiş kentsel dokusunu koruması
- Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nca 215 adet sivil mimarlık örneği yapı, 5 adet cephesi korunacak yapı, 138 adet planla korunması gereken yapıyı içeren alan sit alanına ve bu anlamda kültürel çekiciliğe sahip olması
- Sivil mimari örneklerinden Mudurnu Kalesi, Mudurnu Evleri, Yıldırım Bayezid Cami, Kanuni Cami, Samsaçavuş Camileri, Saat Kulesi, Yıldırım Bayezid Hamamı gibi kültür varlıklarının bulunması
- Mudurnu'nun Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülen "İpek Yolu Destinasyonu" projesi içerisinde kalması
- İnanç turizmi açısından Seyh-ül Ümran, Murat Karaaslan Türbeleri'nin bulunması
- Seyh-ül Ümran Bayramı, Ahilik Kültür Haftası, Abant Bayramı gibi etkinliklerin kültür turizmi kapsamında gerçekleştirilmesi
- Ahilik teşkilatının bulunması ve kültürel anlamda bu geleneğin sürdürülmesi
- Mudurnu'da çiftlik turizmi, köy turizmi ve tarım turizmi için çiftliklerin, orman köylerinin ve otantik köy evlerinin var olması
- Yemek kültüründe Türkmen kültürünün hakim olması, tarımsal ürünlerin karakteristiğinden kaynaklanan lezzeti ile kızılıçık çorbası, uğmaç çorbası, kaşıksapı, kaygana, gözleme, kaş kebabı, basma helva, depme helva, bozarmut tursusu, kelem tursusu gibi zengin ve farklı yemek kültürüne sahip olması
- Yerel el sanatları ürünleri, iğne oyaları ve çam bardaklarının çevrede kullanım ve hediyelik için tercih edilen en önemli ürünler olması

Zayıf Yönleri

- Turistik donatım ve altyapı eksikliği
- Alt ve üst yapı eksikliği (karayolları, elektrik, su ve kanalizasyon sistemleri)
- Transit yollara yakın olmasından dolayı ziyaretlerin günübirlik olması, geceleminin istenilen düzeyde olmaması
- İlçede yeterli konaklama tesisinin olmaması
- Finansal kaynak yetersizliği
- İlçenin tanıtımının organize biçimde yapılmaması
- Mevcut kaynakların yeterince değerlendirilmemesi
- Bürokratik ve yasal engeller

- Yeraltı kaynaklarının kullanılmaması
- Kamu ve özel sektörün ilgisizliği
- Tarihi evlerin restorasyonunun yavaş seyretmesi
- Ekoturizme yönelik bilgi ve organizasyon eksikliği

Fırsatlar

- Doğal yapısı ile flora ve fauna bakımından zengin olması
- Kültürel ve tarihsel dokunun bozulmamış olması
- Bölge halkının ekoturizme olumlu yaklaşımı
- Bölgede su kaynaklarının fazla olmasından dolayı su sıkıntısının bulunmaması

Tehditler

- Doğal ve kültürel dokunun bozulması
- Orman köylerine ve yaylalara yönelik ikinci konut artışı
- Tavukçuluk faaliyeti sonucu ortaya çıkan çevresel kirlenme ve su kirliliği
- Ormanda ve ahşap köy evlerinde yangın riski
- Yerel yönetimlerin sorunları
- Karasal iklim nedeni ile kış aylarında dağ ve köy yollarından ulaşımın aksaması

4. Sonuçlar

Mudurnu gerek ekonomik anlamda çok fazla ilerlememiş olması, gerekse de ana ulaşım akslarından uzak kalması gibi nedenlerle geleneksel dokusunu fazla bozulmadan koruyabilmiş sahip olduğu önemli kültürel değerlerini ekoturizm yaklaşımıyla değerlendirebilecek potansiyelde bir merkezdir. Zengin tarihsel değerleri, doğal güzellikleri, kültürel yapısı ve bozulmamış Osmanlı Kasabası karakteristiğiyle Mudurnu turizm açısından birçok alternatif sunmaktadır. Bu değerlerin ekoturizm kapsamında değerlendirilmesi Mudurnu'nun her yönden gelişmesini sağlayacaktır.

Bu kapsamda öncelikle ekoturizm master planının yapılması ve yönetim modelinin geliştirilmesi gerekmektedir. İlçede su, elektrik, kanalizasyon ve haberleşme gibi var olan sistemleri taşıma kapasitesi doğrultusunda yenilenmeli ve turistik alanlara olan ulaşım standartları yükseltilmelidir.

Tarihi Mudurnu konaklarının ve köy evlerinin restorasyonuna, tarihi Mudurnu kent dokusunun ortaya çıkarılmasına yönelik bakım ve onarımlar gerçekleştirilmeli turistlerin yöresel kültürü yaşamalarını sağlayacak otel, pansiyon gibi konaklama olanakları geliştirilmelidir.

El sanatlarının ve geleneksel sanat eserlerinin değerlendirilmesi ekoturizmle mümkün olabilecektir. Ekoturizm için önemli olan otantik el sanatlarını ve kaybolmakta olan kültürel yaşamı canlandırarak eğitim programları düzenlenmeli Mudurnu'da yaşayanlar ve gelen yabancı konuklar için tanıtıcı faaliyetler gerçekleştirilmelidir. Mudurnu'nun ekoturizme konu olabilecek tarihsel, doğal, kültürel ve etnografik değerlerini ortaya çıkarmak amacıyla hatıra ve hediyelik eşyalar, turistik el sanatları ile yerel yiyecek kültürüne yönelik yatırımlar planlanmalıdır.

Mudurnu’da tarım ve sanayinin yetersizliğinden kaynaklanan istihdam sorununun çözümünde ekoturizm bir çıkış yolu olacaktır. Ekoturizm organik tarım ürünleri talebini artırarak kırsal kesimin de ekonomik olarak kalkınmasını sağlayacaktır.

Doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerleri göz önüne alındığında alternatif turizm potansiyellerine sahip olan Mudurnu, gerekli çalışmaların yapılması halinde turizm alanında önemli bir merkez olacaktır. Doğal ve kültürel varlıkların farkında olup korunmasına çalışmak başta yerel yönetimlerin, kurum ve kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin ve ilgili meslek gruplarının olduğu kadar bütün insanların görevidir.

Kaynaklar

[1] Asatekin, N.G., 2004, “Kültür ve Doğa Varlıklarımız, Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız”, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

[2] Babalı, M., 2007, “Mudurnu’nun Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Çevresel Analiz ve Koruma Önerileri”, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

[3] Bolu Meteoroloji İl Müdürlüğü, 2007, “Mudurnu Meteoroloji Verileri”, Bolu.

[4] Çağatay, A., 2002, “Eko-Turizm İçin Mekan ve Yerel Toplulukların Katılımının Planlanması”, II. Turizm Şurası Bildirileri, II. Cilt, s.204, Ankara.

[5] Doğulu, N., 1993, “Geçmişten Günümüze Mudurnu”, Mudurnu Kaymakamlığı Yayınları, Bolu.

[6] Mudurnu Belediyesi, 1995, “Mudurnu Koruma Amaçlı İmar Planı Plan İzah Notu”, Mudurnu.

[7] Ekoturizm Derneği, 2007, <http://www.ekoturizmderneği.org/>

[8] Hoşcan, N., 2008, “Orman Köylerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Ekoturizm Etkinliklerinde Kullanılması: Bolu İli Mudurnu İlçesinde Bir Araştırma”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

[9] Karaman, A., 1996, “Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Ekolojik Bir Çerçeve Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım”, 19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, s.102, İstanbul.

[10] Mudurnulular Derneği, 2009, <http://www.mudurnulularderneği.com/>

[11] Tisdell, C., 1996, “Ecotourism, Economics and the Environment: Observations from China” Journal of Travel Research, Volume:34, Issue:4, p:11-19.

[12] Türkiye Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü, 2009, <http://www.tuik.gov.tr>

[13] World Tourism, 2008, <http://www.world-tourism.org>